

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε πολιτικό πρόβλημα πρώτης γραμμής εξελίσσεται η νεανική εγκληματικότητα στις μεγαλουπόλεις του δυτικού κόσμου.

Στη σημερινή εποχή των χρεοκοπημένων ιδεολογιών και των θρυμματισμένων ειδώλων, η νεανική βία προβάλλει σαν ακαθόριστος εφιάλτης, χωρίς σχήμα και μορφή, σαν μολυσμένος αέρας που δεν μπορείς να τον αιχμαλωτίσεις, αλλά και δεν μπορείς να πάψεις να τον αναπνέεις.

Σήμερα, το βάρος πέφτει ολοένα και περισσότερο στα αστυνομικά-δικαστικά μέτρα, με τη σκλήρυνση των σχετικών νομοθεσιών, τον πολλαπλασιασμό των σωφρονιστικών ιδρυμάτων, τα μέτρα αστυνόμευσης της σχολικής ζωής και των εργατικών προαστίων

Ελάχιστοι, πάντως, δείχνουν να συνειδητοποιούν ότι κάτω από την επιφανειακή γαλήνη της πολιτικής αδιαφορίας ωριμάζει μια «γενιά της οργής», για την οποία η βία γίνεται ο μόνος δρόμος απόδρασης από μια πνιγνή καθημερινότητα, η μόνη πραγματική «διασκέδαση» του Σαββατόβραδου, ένας πραγματικός τρόπος ζωής (και θανάτου). Στην πιο χτυπητή του έκφραση, αυτό το φαινόμενο εκδηλώνεται με τις πολυποίκιλες νεανικές «συμμορίες», που πολλαπλασιάζονται σε όλες τις δυτικές κοινωνίες.

μαυροπίνακα», τα περιστατικά βίας στις σχολικές αίθουσες. Εκρήξεις νεανικής βίας ανάγκασαν τη Γαλλική Εθνοσυνέλευση να αφιερώσει ειδική συνεδρίαση της στο εν λόγω θέμα. Στην Ορλεάνη και σε αρκετές άλλες πόλεις, οι δήμοι επέβαλαν απαγόρευση κυκλοφορίας στους ανηλικούς μετά τις 11 το βράδυ, εφόσον δεν συνοδεύονται από τους κηδεμόνες τους.

[...] Στη σημερινή εποχή των χρεοκοπημένων ιδεολογιών και των θρυμματισμένων ειδώλων, η νεανική βία προβάλλει σαν ακαθόριστος εφιάλτης, χωρίς σχήμα και μορφή, σαν μολυσμένος αέρας που δεν μπορείς να τον αιχμαλωτίσεις, αλλά και δεν μπορείς να πάψεις να τον αναπνέεις.

Συλλογική ψύχωση: Είναι όμως, πραγματικά, μια καλπάζουσα απειλή ή μήπως μια συλλογική ψύχωση που διογκώνεται από τα μέσα ενημέρωσης και γίνεται αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης από τις πιο συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις; Προς τη δεύτερη εκδοχή κλίνει η έγκυρη «Μοντ Ντιπλοματίκ» σε σχετικό άρθρο του τελευταίου φύλλου της με τίτλο «Τα σχολεία δεν βράζουν». Σύμφωνα με εμπειριστωμένες έρευνες της τελευταίας διετίας, τα περιστατικά βίας στο σχολικό περιβάλλον είναι μάλλον στάσιμα τα τελευταία χρόνια. Και εν πάση περιπτώσει, η Γαλλία παραμένει μια χώρα σαφέστατα ασφαλέστερη από τις περισσότερες κοινωνίες του

Εφιάλτης για την Ευρώπη η βία των νέων

Σε πολιτικό πρόβλημα πρώτης γραμμής εξελίσσεται η νεανική εγκληματικότητα στις μεγαλουπόλεις του δυτικού κόσμου

Η εγκληματικότητα των ανηλίκων έχει εξελιχθεί σε μεγάλη μάστιγα των ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων τα τελευταία χρόνια. Η αντιμετώπιση του φαινομένου με δρακόντεια αστυνομικά μέτρα στη λογική της «μηδενικής ανοχής» απέναντι στους πάντες δεν είναι απαραίτητα και η καλύτερη μέθοδος.

Του Πέτρου Παπακωνσταντίνου

[...] Η ζούγκλα του μαυροπίνακα: Αν και η Γαλλία είναι η πρώτη σύγχρονη δημοκρατία που αποσυνέζευξε την ιδιότητα του πολίτη από την εθνικότητα, τη φυλή και το χρώμα χαρίζοντας νομική ισοτιμία στους μετανάστες, παρόμοια περιστατικά επιμένουν να φορτίζουν επικίνδυνα την ατμόσφαιρα των μεγαλουπόλεων. Αλλά το πρόβλημα της νεανικής εγκληματικότητας δεν περιορίζεται μόνο στη φυλετική του διάσταση. Καθημερινά ο γαλλικός Τύπος κατακλύζεται από ρεπορτάζ για τη «ζούγκλα του

μαυροπίνακα», τα περιστατικά βίας στις σχολικές αίθουσες. Εκρήξεις νεανικής βίας

ανάγκασαν τη Γαλλική Εθνοσυνέλευση να αφιερώσει ειδική συνεδρίαση της στο εν λόγω θέμα. Στην Ορλεάνη και σε αρκετές άλλες πόλεις, οι δήμοι επέβαλαν απαγόρευση κυκλοφορίας στους ανηλικούς μετά τις 11 το βράδυ, εφόσον δεν συνοδεύονται από τους κηδεμόνες τους.

[...] Στη σημερινή εποχή των χρεοκοπημένων ιδεολογιών και των θρυμματισμένων ειδώλων, η νεανική βία προβάλλει σαν ακαθόριστος εφιάλτης, χωρίς σχήμα και μορφή, σαν μολυσμένος αέρας που δεν μπορείς να τον αιχμαλωτίσεις, αλλά και δεν μπορείς να πάψεις να τον αναπνέεις.

Συλλογική ψύχωση: Είναι όμως, πραγματικά, μια καλπάζουσα απειλή ή μήπως μια συλλογική ψύχωση που διογκώνεται από τα μέσα ενημέρωσης και γίνεται αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης από τις πιο συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις; Προς τη δεύτερη εκδοχή κλίνει η έγκυρη «Μοντ Ντιπλοματίκ» σε σχετικό άρθρο του τελευταίου φύλλου της με τίτλο «Τα σχολεία δεν βράζουν». Σύμφωνα με εμπειριστωμένες έρευνες της τελευταίας διετίας, τα περιστατικά βίας στο σχολικό περιβάλλον είναι μάλλον στάσιμα τα τελευταία χρόνια. Και εν πάση περιπτώσει, η Γαλλία παραμένει μια χώρα σαφέστατα ασφαλέστερη από τις περισσότερες κοινωνίες του

Σε μια εποχή όπου αποδιαρθρώνονται σταδιακά όλοι οι παραδοσιακοί θεσμοί κοινωνικοποίησης της νεολαίας -το σχολείο των ανύπαρκτων οριζόντων, η διαλυμένη ή αποκαυνωμένη οικογένεια, η άγρια αγορά εργασίας- η νεανική συμμορία, όποια ταμπέλα και αν έχει, προσφέρει την αυταπάτη της ένταξης σε μια συλλογικότητα όπου, επιτέλους, είσαι κάποιος, κάνεις κάτι, μετράς κάπως, έστω και με τίμημα την ίδια σου την καταστροφή.

ΑΙΤΙΕΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

1. Πολλοί επιστήμονες αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο ρόλο που μπορεί να παίξει η τηλεόραση στην ανάπτυξη της εγκληματικότητας των ανηλίκων. Στηριζόμενοι στη θεωρία της μίμησης, υποστηρίζουν ότι η προβολή εγκλημάτων, φόνων, άσεμνων θεαμάτων, αποτελεί ένα πρότυπο βιαιότητας συμπεριφοράς, το οποίο επηρεάζει την ψυχοσύνθεση του παιδιού, που συνηθίζει να μιμείται τα πρότυπα συμπεριφοράς που δέχεται από το περιβάλλον του.
2. Η ψυχρή και αδιάφορη αντιμετώπιση του παιδιού από τους γονείς του, οι κακές σχέσεις των γονιών ανάμεσά τους, οι συγκρούσεις και οι καυγάδες σκληραίνουν την ψυχή του παιδιού, το οποίο μεγαλώνει μέσα στη βία. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά από τα παιδιά που συλλαμβάνονται να προβαίνουν σε πράξεις βίας προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες ή αδιάφορους γονείς.

βιομηχανικού Βορρά, ώστε να μη δικαιολογείται η περιρρέουσα ατμόσφαιρα «κόκκινου συναγερμού».

Στην Αμερική, τα πράγματα διαγράφονται σε πιο ζοφερές αποχρώσεις. Η «Ουάσιγκτον Ποστ» περιέγραφε ως εξής την πρώτη ημέρα της σχολικής χρονιάς: «Καθώς τα παιδιά επιστρέφουν στις αίθουσες διδασκαλίας, από τη μια άκρη της χώρας μέχρι την άλλη τα παραδοσιακά κουδουνίσματα των διδασκάλων μπερδεύονται με νέους, παράφωνους ήχους: ηλεκτρονικά σήματα ανιχνευτών μετάλλων, μηχανικούς κρότους από αυτόματες κάμερες παρακολούθησης, παράσιτα από τα γουόκι τόκι των σεκιουριτάδων και ρυθμικά κροταλίσματα από τα ελικόπτερα των αμερικανικών ΜΑΤ (SWAT) που υπερίπτανται πάνω από σχολικά συγκροτήματα». Η λογική του «σχολείου - φρουρίου» επεκτάθηκε με σαρωτικούς ρυθμούς μετά το πανεθνικό σοκ που προκάλεσε η σφαγή δεκαπέντε ατόμων, στο Ντένβερ του Κολοράντο, από μια συμμορία νεαρών νεοναζί. [...]

Καταστολή αντί παιδείας: Η ψύχωση με τη νεανική εγκληματικότητα φαίνεται ότι έχει καταλάβει ολόκληρο το βόρειο ημισφαίριο. Το θέμα απασχόλησε προ καιρού τους υπουργούς Παιδείας των οκτώ

πλέον αναπτυγμένων χωρών του πλανήτη, το περίφημο G8, ενώ ειδικές ομάδες εργασίας έχουν συσταθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από την UNESCO. Η κυρίαρχη (τυπικά αγγλοαμερικανική) τάση είναι η βαθμιαία εγκατάλειψη των μεταπολεμικών διεθνών συνθηκών, που έδιναν προτεραιότητα στην παιδεία έναντι της καταστολής, θεωρώντας τους ανηλίκους «πολίτες υπό διαμόρφωσιν», οι οποίοι δεν νοείται να αντιμετωπίζονται με τα ίδια μέτρα και σταθμά όπως οι ενήλικοι. Σήμερα, το βάρος πέφτει ολοένα και περισσότερο στα αστυνομικά-δικαστικά μέτρα, με τη σκλήρυνση των σχετικών νομοθεσιών, τον πολλαπλασιασμό των σωφρονιστικών ιδρυμάτων, τα μέτρα αστυνόμευσης της σχολικής ζωής και των εργατικών προαστίων και πάει λέγοντας.

Δεν είναι λίγοι, ωστόσο, εκείνοι που πιστεύουν ότι πρόκειται για μια εντελώς μυωπική λογική. «Είναι αποδεδειγμένος ο κίνδυνος», σημειώνει ο Τζον Χίνλεϊ στον βρετανικό «Γκάρντιαν», «ότι οι νέοι θα βγουν από τη φυλακή - είτε την ονομάσουμε ειδικό σωφρονιστικό κέντρο είτε όχι- με μεγαλύτερη προδιάθεση στο έγκλημα απ' ό,τι όταν μπήκαν». Από την πλευρά της, η γαλλική «Μοντ», υπερασπιζόμενη τον

3. Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης έχει την ευθύνη μέσα από τα προγράμματά του να βοηθήσει το παιδί να αναπτύξει μια αυτόνομη προσωπικότητα, με την οποία θα μπορέσει να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις μιας ρευστής κοινωνικής πραγματικότητας. Όμως σε παγκόσμιο επίπεδο το σύγχρονο σχολείο περνάει κρίση, δυσλειτουργεί δεν μπορεί να ικανοποιήσει αυτή την ανάγκη. Είναι φανερό η αδυναμία του να λειτουργήσει στην κατεύθυνση της προβολής προτύπων στους νέους και της ηθικοποίησής τους.
4. Αναζήτηση της ταυτότητας από το σύγχρονο έφηβο και ένταξή του σε ομάδες για να εκτονώσει την αντίδραση και την οργή του απέναντι στην άδικη πολιτεία.
5. Κατάρρευση ηθών και αξιών, τα οποία στήριζαν το συλλογικό βίο (ηθική και ιδεολογική σύγκρουση των σύγχρονων κοινωνιών, οι οποίες αδυνατούν να προετοιμάσουν και να κοινωνικοποιήσουν ομαλά τα νεαρά μέλη τους).

γαλλικό νόμο του 1945 για τη νεανική εγκληματικότητα -έναν από τους πιο φιλελεύθερους του κόσμου- επισημαίνει: «Οι αστυνομικές- δικαστικές απαντήσεις είναι ανεπαρκείς... Εκείνο που χρειάζεται είναι πολιτικές απαντήσεις, σχετικά με τις κοινωνικές συνθήκες των λαϊκών προαστίων».

«Η γενιά της οργής»: Ελάχιστοι, πάντως, δείχνουν να συνειδητοποιούν ότι κάτω από την επιφανειακή γαλήνη της πολιτικής αδιαφορίας ωριμάζει μια «γενιά της οργής», για την οποία η βία γίνεται ο μόνος δρόμος απόδρασης από μια πνιγηρή καθημερινότητα, η μόνη πραγματική «διασκέδαση» του Σαββατόβραδου, ένας πραγματικός τρόπος ζωής (και θανάτου). Στην πιο χτυπητή του έκφραση, αυτό το φαινόμενο εκδηλώνεται με τις πολυπόικιλες νεανικές «συμμορίες», που πολλαπλασιάζονται σε όλες τις δυτικές κοινωνίες. Συχνά είναι θέμα καθαρής τύχης αν ο συγκεκριμένος έφηβος ενταχθεί σε μια αναρχική ή ναζιστική ομάδα, στους χούλιγκαν ενός ποδοσφαιρικού

σωματείου ή σε μια αποκαλυπτική σέχτα.

Εκείνο που έχει σημασία είναι η ίδια, καταστροφική διάθεση απέναντι σε μια κοινωνία που του αφήνει το περιθώριο επιλογής «να πεθάνει από πείνα ή να πεθάνει από ανία», όπως γράφουν κάποια γνωστά γκράφιτι. Σε μια εποχή όπου αποδιαιρώνονται σταδιακά όλοι οι παραδοσιακοί θεσμοί κοινωνικοποίησης της νεολαίας -το σχολείο των ανύπαρκτων οριζόντων, η διαλυμένη ή αποχαυνωμένη οικογένεια, η άγρια αγορά εργασίας- η νεανική συμμορία, όποια ταμπέλα και αν έχει, προσφέρει την αυταπάτη της ένταξης σε μια συλλογικότητα όπου, επιτέλους, είσαι κάποιος, κάνεις κάτι, μετράς κάπως, έστω και με τίμημα την ίδια σου την καταστροφή. Κατά κάποιο τρόπο όπως ο νεαρός αυτόχειρας, στην έξοχη ταινία «Το μίσος», του Μισέλ Κασοβίτς, που πέφτοντας από τον ουρανοξύστη λέει σε κάθε όροφο: «Μέχρι εδώ, πάμε καλά»...

Αν είχε δίκιο ο Φρόιντ όταν έλεγε ότι «τα παιδιά είναι οι γονείς των μεγάλων», θα άξιζε να σκεφθεί κανείς ποιο μέλλον προοιωνίζεται για τις βιομηχανικές κοινωνίες του 21ου αιώνα αυτή η γενιά που έμαθε να μισεί πριν τη μάθουν να αγαπάει.

Διασκευασμένο κείμενο από την Εφημερίδα «Καθημερινή», 24/2/2002

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.
2. Να γράψετε τα συνώνυμα των λέξεων: φορτίζουν, θρυμματισμένων, καταστολή, ανεπαρκείς, εκδηλώνεται.

3. Να βρείτε τα τεκμήρια, τα οποία χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην 4^η και 6^η παράγραφο και να τα αξιολογήσετε.
4. Να παρουσιάσετε τη δομή της 7^{ης} παραγράφου και να δικαιολογήσετε τη μέθοδο οργάνωσής της.
5. Να αναπτύξετε την παρακάτω φράση σε μία παράγραφο 80-90 λέξεων με τη μέθοδο της αντίθεσης: «*Η αντιμετώπιση του φαινομένου με δρακόντεια αστυνομικά μέτρα στη λογική της «μηδενικής ανοχής» απέναντι στους πάντες δεν είναι απαραίτητα και η καλύτερη μέθοδος*».
6. Έχοντας διαβάσει το κείμενο και με αφορμή τις παραπομπές σε δημοσιεύσεις του Τύπου για γεγονότα νεανικής εγκληματικότητας να γράψετε ένα κείμενο 500-600 λέξεων, το οποίο θα δημοσιεύσετε στην τοπική εφημερίδα, ώστε να αποσαφηνίσετε στους αναγνώστες σας τις αιτίες της νεανικής εγκληματικότητας και τις λύσεις αυτού του κοινωνικού προβλήματος.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι στατιστικές των δύο τελευταίων δεκαετιών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και στην Ευρώπη δείχνουν μια σοβαρή αύξηση της παραβατικότητας των εφήβων και των παιδιών. Ιδιαίτερα η δεύτερη κατηγορία, η παράβαση του νόμου από παιδιά, είναι φαινόμενο που γεμίζει ανησυχίες και προβληματίζει έντονα τον καθένα. Τα συναισθήματα ανησυχίας έρχονται να εντείνουν τα φρικαλέα εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί από παιδιά, τα οποία βασάνισαν, μέχρι θανάτου, το θύμα τους. Τέτοιες πράξεις έγιναν σε μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις, είδαν το φως της δημοσιότητας πρόσφατα και συγκλόνισαν την παγκόσμια κοινή γνώμη. Η αναζήτηση των παραγόντων που προκαλούν το φαινόμενο έχει προβληματίσει πολλούς κοινωνιολόγους, ψυχολόγους, φιλόσοφους και νομικούς, των οποίων οι απόψεις για τους παράγοντες γέννησης και ανάπτυξης της παιδικής εγκληματικότητας στρέφονται προς το αρνητικό χαρακτήρα του περιβάλλοντος στο οποίο κοινωνικοποιείται το παιδί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ

Ν. Ρουσάκης
Φιλολογικό Φροντιστήριο